

## det vediske nominalsysteem

### o-stammer

#### singularis

|              | ved.                 | ie.                  | bemærkninger                                                                                                                                                                                                   |
|--------------|----------------------|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| m. nom.      | <i>deváh</i>         | *-os                 |                                                                                                                                                                                                                |
| n. nom.-akk. | <i>yugám</i>         | *-om                 |                                                                                                                                                                                                                |
| akk.         | <i>devám</i>         | *-om                 |                                                                                                                                                                                                                |
| gen.         | <i>devásya</i>       | *-osjo               |                                                                                                                                                                                                                |
| abl.         | <i>devát</i>         | *-oh <sub>2</sub> ad |                                                                                                                                                                                                                |
| dat.         | <i>deváya</i>        | *-óej                | ved. -a er uklart; den gamle endelse er bevaret i pron. <i>tásmāi</i>                                                                                                                                          |
| instr.       | <i>yajñā, devénā</i> | *-o/eh <sub>1</sub>  | ved. -enā er fra pron.; oprindeligt ved. -ā < ie. *-o/eh <sub>1</sub> er i tilbagegang, men at det er gammelt, vises af fx adv. <i>sánā</i> 'i gammel tid'; jf. også oldav. <i>yasnā</i> , ungav. <i>yasna</i> |
| lok.         | <i>devé</i>          | *-oj                 |                                                                                                                                                                                                                |
| vok.         | <i>déva</i>          | *-e                  |                                                                                                                                                                                                                |

#### dualis

|                  | ved.             | ie.                                | bemærkninger                                                                                                                                                                                                              |
|------------------|------------------|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| m. nom.-akk.     | <i>devā, -áu</i> | *-oh <sub>1</sub> / *-oe           | *-u er måske en hiatusbryder; lit. -ù tyder på final laryngal; græsk -ów tyder på ikkehiatisk endelse; oldlit. kons.-st. <i>žmûne</i> 'mænd' tyder på dualismærke *-e, ikke *-h <sub>1</sub>                              |
| n. nom.-akk.     | <i>yugé</i>      | *-ojh <sub>1</sub>                 |                                                                                                                                                                                                                           |
| gen.-lok.        | <i>deváyoḥ</i>   | gen. *-ohohs?<br>lok. *-ohoy?      | -áyoḥ har muligvis -ay- fra pronominerne; overfor det vediske gen.-lok.-morfem -oh har avestisk gen. -ā < urii. *-ās og lok. -ō fra urii. *-au; måske havde ie. gen. *-hohs og lok. *-hoy, der blev kontamineret i indisk |
| dat.-instr.-abl. | <i>devābhyām</i> | *-ob <sup>h</sup> jah <sub>2</sub> | jf. oksl. -oma; det første -ā- kan stamme fra nom.-akk. du.; det finale -m genfindes i oldirsk dat. du. <i>dib</i> 'til to', men er ikke klart                                                                            |

#### pluralis

|  | ved. | ie. | bemærkninger |
|--|------|-----|--------------|
|--|------|-----|--------------|

|              |                                           |                       |                                                                                                                      |
|--------------|-------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| m. nom.      | <i>devāḥ, -āsaḥ</i>                       | *-oes                 | ved. - <i>āsaḥ</i> har fået tilføjet en ekstra nom. pl.-endelse - <i>aḥ</i> fra C-st.                                |
| n. nom.-akk. | <i>havyā, -āni</i>                        | *-ah <sub>2</sub>     | ved. - <i>āni</i> er analogisk efter n-st. <i>nāmā</i> : <i>nāmāni</i> (ie. *-ṇh <sub>2</sub> : *-onh <sub>2</sub> ) |
| akk.         | <i>devān, -āñś (ca)</i>                   | *-ōms                 | hitt. - <i>uš</i> i kons.-st. tyder på ie. *-ms, ikke *-ns                                                           |
| gen.         | <i>devānām, devāñ</i><br>( <i>jānma</i> ) | *-o(h)om              | ofte ansættes ie. *-o(h)ōm; ved. - <i>nām</i> er uklart                                                              |
| dat.-abl.    | <i>devébhyaḥ</i>                          | *-ob <sup>h</sup> jos | ved. - <i>e</i> < *-oj- er nok pronominalt                                                                           |
| instr.       | <i>devāiḥ, devébhiḥ</i>                   | *-oejs                | ved. - <i>ebhiḥ</i> er en nydannelse                                                                                 |
| lok.         | <i>devéṣu</i>                             | *-ojsu                |                                                                                                                      |

## **ā-stammer**

### singularis

|           | ved.            | ie.                              | bemærkninger                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------|-----------------|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nom.      | <i>jihvá</i>    | *-ah <sub>2</sub>                |                                                                                                                                                                                                                                         |
| akk.      | <i>jihvám</i>   | *-ah <sub>2</sub> m              | ved. -ām nok fra antevokalisk variant *-ah <sub>2</sub> m, også i græsk -ήν; lit. <i>rañkq</i> (2) viser tilbage til *-ah <sub>2</sub> m                                                                                                |
| gen.-abl. | <i>jihváyāḥ</i> | *-ah <sub>2</sub> s              | andre: ie. *-ah <sub>2</sub> as pga. gr. <i>φυγῆς</i> , lit. <i>galvōs</i> ; men vi forventer nultrin af kasus-numerus-markøren efter suffiks i fuldtrin; ved. -āyāḥ er analogisk efter devī-stammernes -yāḥ < ie. *-jéh <sub>2</sub> s |
| dat.      | <i>jihváyai</i> | *-ah <sub>2</sub> ai             | ved. -āyai består af suffikset *-ā- plus endelsen *-jah <sub>2</sub> ai fra devī-st.                                                                                                                                                    |
| instr.    | <i>jihváyā</i>  | *-ah <sub>2</sub> h <sub>1</sub> | ved. -ayā kan være analogisk efter -iyā < ie. *-ih <sub>2</sub> ai i devī-st.; alternativt kan -ayā være en pronominal endelse, jf. oksl. <i>tojō</i>                                                                                   |
| lok.      | <i>jihváyām</i> | *-ah <sub>2</sub> i              | ved. -āyām består af suffikset *-ā- plus endelsen -yām fra devī-st.; -yām < ie. *-jeh <sub>2</sub> - plus et *-m af uklar proveniens                                                                                                    |
| vok.      | <i>jihve</i>    | *-a(h <sub>2</sub> )             | ved. form er uklar; man rekonstruerer normalt *-a < ie. *-a, fra *-ah <sub>2</sub> med laryngaltab i pause                                                                                                                              |

### dualis

|                  | ved.              | ie.                                                         | bemærkninger                                                                                              |
|------------------|-------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nom.-akk.        | <i>jihvé</i>      | *-ah <sub>2</sub> ih <sub>1</sub>                           |                                                                                                           |
| gen.-lok.        | <i>jihváyoḥ</i>   | gen. *-ah <sub>2</sub> hohs?<br>lok. *-ah <sub>2</sub> hou? | jf. o-st.; ungav. har gen. <i>uruuaraiiā</i> ; -ay- gen-<br>lok. findes i den tilsvarende endelse i o-st. |
| dat.-instr.-abl. | <i>jihvábhyām</i> | *-ah <sub>2</sub> bh <sub>1</sub> ah <sub>2</sub>           | jf. oksl. <i>rybama</i> ; det finale *-m er ikke klart                                                    |

### pluralis

|           | ved.                    | ie.                                     | bemærkninger                                                                                            |
|-----------|-------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nom.      | <i>jihváḥ, jihvásaḥ</i> | *-ah <sub>2</sub> as                    |                                                                                                         |
| akk.      | <i>jihváḥ</i>           | *-ah <sub>2</sub> m̥s                   | ofte antages ie. *-ās med udvidet Stangs lov; men -āḥ kan også reflektere *-aas < *-ah <sub>2</sub> m̥s |
| gen.      | <i>jihvánām</i>         | *-ah <sub>2</sub> (h)om                 | ofte ansættes ie. *-ah <sub>2</sub> (h)ōm; ved. -ānām er uklart                                         |
| dat.-abl. | <i>jihvábhyaḥ</i>       | *-ah <sub>2</sub> bh <sub>1</sub> jos   |                                                                                                         |
| instr.    | <i>jihvábhiḥ</i>        | *-ah <sub>2</sub> bh <sub>1</sub> i(h)s | bsl. *-m̥s tyder på en laryngal                                                                         |
| lok.      | <i>jihvásu</i>          | *-ah <sub>2</sub> su                    |                                                                                                         |

## **i-stammer**

### singularis

|              | ved.                              | ie.                                                  | bemærkninger                                                                                                                                                                                             |
|--------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| m./f. nom.   | śúciḥ                             | *-is                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
| n. nom.-akk. | śúci                              | *-i                                                  |                                                                                                                                                                                                          |
| akk.         | śúcim                             | *-im                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
| gen.-abl.    | śúceḥ, aryáḥ                      | *-e <sub>1</sub> s, *-i <sub>2</sub> e/os            |                                                                                                                                                                                                          |
| dat.         | śúcaye                            | *-e <sub>1</sub> (e <sub>1</sub> )                   | oprindeligt *-e <sub>1</sub> -e <sub>1</sub> var måske blevet forkortet haplogisk til *-e <sub>1</sub> allerede i ie., jf. lat. -ī, lit. dial. -ie, oksl. -i; i så fald er ved. -aye en restitueret form |
| instr.       | m. śúcyā, n. -inā, f. -yā, -ī, -i | *-i <sub>2</sub> eh <sub>1</sub> , *-ih <sub>1</sub> | -inā er muligvis af pronominal oprindelse                                                                                                                                                                |
| lok.         | śúcā, -au                         | *-ē <sub>1</sub>                                     | ved. -ā < *-ē <sub>1</sub> af ældre *-e <sub>1</sub> i; -au er analogisk efter u-st.                                                                                                                     |
| vok.         | śúce                              | *-e <sub>1</sub>                                     |                                                                                                                                                                                                          |

### dualis

|                  | ved.      | ie.                                                       | bemærkninger                             |
|------------------|-----------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| nom.-akk.        | śúcī      | *-ih <sub>1</sub>                                         |                                          |
| gen.-lok.        | śúcyoḥ    | gen. *-ih <sub>1</sub> ohs?<br>lok. *-ih <sub>1</sub> ou? | jf. o-st.; oldav. har gen. <i>haxtiā</i> |
| dat.-instr.-abl. | śúcibhyām | *-ib <sup>h</sup> i <sub>2</sub> ah <sub>2</sub>          | jf. o-st.; oksl. <i>gostьma</i>          |

### pluralis

|              | ved.                               | ie.                                      | bemærkninger                                 |
|--------------|------------------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------------|
| m./f. nom.   | śúcayah; aryáḥ                     | *-e <sub>1</sub> es, *-i <sub>2</sub> es |                                              |
| n. nom.-akk. | śúcī, -i, -īni                     | *-ih <sub>2</sub>                        | -īni er analogisk efter o-st.                |
| akk.         | m. śúcīn, -īṃś (ca), f. -īḥ; aryáḥ | *-ims, *-i <sub>2</sub> ṃs               | -īn og -īḥ er analogisk efter o-st. og ā-st. |
| gen.         | śúcīnām                            | *-e <sub>1</sub> (h)om,<br>*-i(h)om      | ved. -īnām er uklart                         |
| dat.-abl.    | śúcibhyaḥ                          | *-ib <sup>h</sup> i <sub>2</sub> os      |                                              |
| instr.       | śúcibhiḥ                           | *-ib <sup>h</sup> i(h)s                  |                                              |
| lok.         | śúciṣu                             | *-isu                                    |                                              |

## u-stammer

### singularis

|              | ved.                                                   | ie.                                             | bemærkninger                                       |
|--------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| m./f. nom.   | <i>mádhuh</i>                                          | *-us                                            |                                                    |
| n. nom.-akk. | <i>mádhū</i>                                           | *-u                                             |                                                    |
| akk.         | <i>mádhum</i>                                          | *-um                                            |                                                    |
| gen.-abl.    | <i>mádhoh</i> ,<br><i>mádhvah</i> ,<br><i>mádhunah</i> | *-e <sub>u</sub> s, *- <u>ue</u> /os            |                                                    |
| dat.         | <i>mádhave</i> ,<br>m. <i>mádhve</i>                   | *-e <sub>ue</sub> i, *- <u>ue</u> i             |                                                    |
| instr.       | <i>mádhvā</i> ,<br>m./n. - <i>unā</i>                  | *- <u>ue</u> h <sub>1</sub> , *-uh <sub>1</sub> | - <i>unā</i> er muligvis af pronominal oprindelse  |
| lok.         | <i>mádhau</i>                                          | *-e <sub>ui</sub> , *- <u>e</u> u               | ie. *- <u>e</u> u er analogisk efter <i>i</i> -st. |
| vok.         | <i>mádho</i>                                           | *-e <sub>u</sub>                                |                                                    |

### dualis

|                  | ved.              | ie.                                          | bemærkninger                                                                                |
|------------------|-------------------|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| nom.-akk.        | <i>mádhū</i>      | *-uh <sub>1</sub>                            |                                                                                             |
| n. nom.-akk.     | <i>mádhvī</i>     | *- <u>ui</u> h <sub>1</sub>                  |                                                                                             |
| gen.-lok.        | <i>mádhvoh</i>    | gen. *-uhohs ?<br>lok. *-uhoh <sub>1</sub> ? | jf. o-st.; jf. oldav. gen. <i>ahuuā</i> , ungav. <i>pasuuā</i> og oldav. lok. <i>aṅhuuō</i> |
| dat.-instr.-abl. | <i>mádhubhyām</i> | *-ub <sup>h</sup> ia <sub>2</sub>            | jf. o-st.; oksl. <i>syn̄ma</i>                                                              |

### pluralis

|              | ved.                                                                              | ie.                                 | bemærkninger                                                         |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| m./f. nom.   | <i>mádhavaḥ</i> , <i>mádhvaḥ</i>                                                  | *-e <sub>ues</sub> , *- <u>ues</u>  |                                                                      |
| n. nom.-akk. | <i>mádhū</i> , <i>mádhū</i> , <i>mádhūni</i>                                      | *-uh <sub>2</sub>                   | - <i>ūni</i> er analogisk efter o-st.                                |
| akk.         | m. <i>mádhūn</i> , - <i>ūn̄ś</i> (ca),<br>f. <i>mádhūḥ</i> , m./f. <i>mádhvaḥ</i> | *-ums                               | - <i>ūn</i> og - <i>ūḥ</i> er analogisk efter o-st. og <i>ā</i> -st. |
| gen.         | <i>mádhūnām</i>                                                                   | *-e <sub>u</sub> (h)om,<br>*-u(h)om | ved. - <i>ūnām</i> er uklart                                         |
| dat.-abl.    | <i>mádhubhyaḥ</i>                                                                 | *-ub <sup>h</sup> ios               |                                                                      |
| instr.       | <i>mádhubhiḥ</i>                                                                  | *-ub <sup>h</sup> i(h)s             |                                                                      |
| lok.         | <i>mádhūsu</i>                                                                    | *-usu                               |                                                                      |

## konsontstammer

### singularis

|              | ved.                   | ie.                                    | bemærkninger                                                                             |
|--------------|------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| m./f. nom.   | <i>rājā</i>            | *-ō, *-ē                               |                                                                                          |
| n. nom.-akk. | <i>nāma</i>            | *-ṅ                                    |                                                                                          |
| akk.         | <i>rājānam, tmānam</i> | *-onṅ, *-enṅ                           |                                                                                          |
| gen.-abl.    | <i>rājñah</i>          | *-ne/os                                | ie. *-ne/os også i ungav. <i>tašnō</i> ; ie. *-ens, *-ons ses i av. <i>cašmāṅg</i> 'syn' |
| dat.         | <i>rājñe</i>           | *-nej                                  |                                                                                          |
| instr.       | <i>rājñā</i>           | *-neh <sub>1</sub> , *-ṅh <sub>1</sub> |                                                                                          |
| lok.         | <i>rājani, áśman</i>   | *-eni                                  |                                                                                          |
| vok.         | <i>rājan</i>           | *-on, *-en                             |                                                                                          |

### dualis

|                  | ved.                          | ie.                                        | bemærkninger                     |
|------------------|-------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------|
| m./f. nom.-akk.  | <i>rājānau, -nā, aryamāṇā</i> | *-onh <sub>1</sub> e, *-enh <sub>1</sub> e | iir. bruger o-stammernes endelse |
| n. nom.-akk.     | <i>nāmanī</i>                 | *-enih <sub>1</sub>                        |                                  |
| gen.-lok.        | <i>rājñoh</i>                 | gen. *-ṅhohs?<br>lok. *-ṅhou?              | jf. o-st.                        |
| dat.-instr.-abl. | <i>rājabhyām</i>              | *-b <sup>h</sup> īah <sub>2</sub>          | jf. o-st.                        |

### pluralis

|              | ved.                      | ie.                                                         | bemærkninger                                                          |
|--------------|---------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| m./f. nom.   | <i>rājānah, aryamāṇah</i> | *-ones, *-enes                                              |                                                                       |
| n. nom.-akk. | <i>nāmāni, nāmā, nāma</i> | *-ṅh <sub>2</sub> , *-onh <sub>2</sub> , *-enh <sub>2</sub> |                                                                       |
| akk.         | <i>rājñah</i>             | *-onṅs, *-enṅs, *-nṅs                                       | ved. peger på svag suffiksform, men gr. <i>ἄκμονες</i> peger på stærk |
| gen.         | <i>rājñām</i>             | *-n(h)om                                                    |                                                                       |
| dat.-abl.    | <i>rājabhyah</i>          | *-ṅb <sup>h</sup> īos                                       |                                                                       |
| instr.       | <i>rājabhiḥ</i>           | *-ṅb <sup>h</sup> i(h)s                                     |                                                                       |
| lok.         | <i>rājasu</i>             | *-ṅsu                                                       |                                                                       |

## de vediske personlige pronomener

- normalt (også JER) rekonstrueres alle kasus for indoeuropæisk
- andre (fx Katz 1998) mener at indoeuropæisk kun havde et begrænset antal kasusformer, og at visse af disse former havde flere kasusfunktioner
  - Joshua T. Katz. 1998. *Topics in Indo-European personal pronouns*. PhD dissertation, Harvard University.
- vi kan med en vis sikkerhed rekonstruere:
  - singularis: tonisk nominativ, akkusativ, genitiv og dativ; enklitisk akkusativ og genitiv-dativ
  - dualis og pluralis: tonisk nominativ, akkusativ og måske dativ; enklitisk oblik

### singularis

- Katz 1998: 40-41 mener ikke at dativformerne nødvendigvis går tilbage til grundsproget

|                 | vedisk          |                   | ie.                      |                | bemærkninger                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------|-----------------|-------------------|--------------------------|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | 1. ps.          | 2. ps.            | 1. ps.                   | 2. ps.         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| nom.            | <i>ahám</i>     | <i>tuvám</i>      | * <i>h<sub>1</sub>éǵ</i> | * <i>túh</i>   | ved. <i>ahám</i> , oldav. <i>azām</i> , ungav. <i>azām</i> indeholder en ptkl. * <i>hom</i> , der også optræder mange andre steder; jf. dog hapaxet oldav. <i>as-cīt</i><br>ved. <i>tuvám</i> indeholder ptkl. * <i>hom</i> ; den gamle form er bevaret i partiklen <i>tú</i> ; oldav. har både <i>tuuām</i> og <i>tū</i> |
| ton. akk.       | <i>mám</i>      | <i>tvám</i>       | * <i>mé</i>              | * <i>tué</i>   | ved. indeholder ptkl. * <i>hom</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| enkl. akk.      | <i>mā</i>       | <i>tvā</i>        | * <i>me</i>              | * <i>te</i>    | uklart om ie. havde en langvokalisk variant                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| ton. gen.       | <i>máma</i>     | <i>táva</i>       | * <i>méne</i>            | * <i>téye</i>  | overensstemmelsen mellem oldav. <i>mā.nā</i> , ungav. <i>mana</i> og oksl. <i>mene</i> viser tilbage til ie. * <i>méne</i> ; ved. <i>máma</i> kan skyldes assimilation                                                                                                                                                    |
| ton. dat.       | <i>máhya(m)</i> | <i>túbhya(m)</i>  | * <i>méǵhi</i>           | * <i>tébhi</i> | ved. <i>-a</i> er uklart, men ligner det vi ser i <i>o</i> -st. dat. sg. <i>-āya</i>                                                                                                                                                                                                                                      |
| enkl. gen.-dat. | <i>me</i>       | <i>te</i>         | * <i>me/oj</i>           | * <i>te/oj</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| abl.            | <i>mát</i>      | <i>tvát</i>       | –                        | –              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| instr.          | <i>máyā</i>     | <i>tváyā, tvá</i> | –                        | –              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| lok.            | <i>máyi</i>     | <i>tvé, tváyi</i> | –                        | –              | <i>tvé</i> er en ældre form end <i>tváyi</i>                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## dualis

- i de ældste indiske tekster skelnes nominativ dualis fra akkusativ dualis i de personlige pronomener, mens der i substantiver og adjektiver kun er én form for de to kasus; dette forhold går tilbage til grundsproget

|                          | vedisk                             |                                        | ie.                                |                                    | bemærkninger                                                                                                                             |
|--------------------------|------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | 1. ps.                             | 2. ps.                                 | 1. ps.                             | 2. ps.                             |                                                                                                                                          |
| nom.                     | <i>vām</i> 1×,<br><i>āvām</i> (ŚB) | <i>yuvām</i>                           | * <i>uéh</i> <sub>1</sub>          | * <i>iúh</i>                       | ved. former indeholder ptkl. * <i>hom</i> ; jf. oldav. <i>vā</i>                                                                         |
| ton. akk.                | <i>āvām</i> (Br.+)                 | <i>yuvām</i>                           | * <i>ṛh</i> <sub>3</sub> <i>uḗ</i> | * <i>uh</i> <sub>3</sub> <i>uḗ</i> | de ved. former indeholder ptkl. * <i>hom</i> ; <i>yuvām</i> er dannet til nom.-formen; de ie. former har nok været generelle oblikformer |
| ton. gen.                | ?                                  | <i>yuvóḥ</i> ,<br><i>yuváyoh</i>       | –                                  | –                                  |                                                                                                                                          |
| ton. dat.                | ?                                  | ?                                      | ?                                  | ?                                  |                                                                                                                                          |
| enkl. akk.-<br>gen.-dat. | <i>nau</i>                         | <i>vām</i>                             | * <i>noh</i> <sub>3</sub>          | * <i>uoh</i> <sub>3</sub>          | ved. <i>-u</i> er uklart; <i>-m</i> er vel den sædvanlige ptkl.; jf. oldav. enkl. gen. <i>nā</i> , gr. akk. <i>vó</i> , oksl. <i>na</i>  |
| abl.                     | <i>āvát</i> (TS)                   | <i>yuvát</i>                           | –                                  | –                                  |                                                                                                                                          |
| instr.                   | ?                                  | <i>yuvábhyām</i> ,<br><i>yuvábhyām</i> | –                                  | –                                  |                                                                                                                                          |
| lok.                     | ?                                  | ?                                      | –                                  | –                                  |                                                                                                                                          |



pluralis

|                          | vedisk                           |                   | ie.               |                   | bemærkninger                                                                                                                                       |
|--------------------------|----------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | 1. ps.                           | 2. ps.            | 1. ps.            | 2. ps.            |                                                                                                                                                    |
| nom.                     | <i>vayám</i>                     | <i>yūyám</i>      | * <i>uėj</i>      | * <i>juhs</i>     | ved. former indeholder ptkl. * <i>hom</i> ; <i>yūyám</i> er dannet efter <i>vayám</i> ; jf. oldav. <i>yūš</i> , <i>yūžām</i> , ungav. <i>yūžām</i> |
| ton. akk.                | <i>asmān</i>                     | <i>yuṣmān</i>     | * <i>ṛs-mé</i>    | * <i>us-mé</i>    | jf. gr. æol. ἄμμε, ὕμμε                                                                                                                            |
| ton. gen.                | <i>asmākam</i>                   | <i>yuṣmākam</i>   | –                 | –                 |                                                                                                                                                    |
| ton. dat.                | <i>asmé,</i><br><i>asmábhyam</i> | <i>yuṣmábhyam</i> | * <i>ṛs-méj</i> ? | * <i>us-méj</i> ? | jf. gr. æol. ἄμμι(v), ὕμμι(v)                                                                                                                      |
| enkl. akk.-<br>gen.-dat. | <i>naḥ</i>                       | <i>vaḥ</i>        | * <i>nōs</i>      | * <i>uōs</i>      |                                                                                                                                                    |
| abl.                     | <i>asmát</i>                     | <i>yuṣmát</i>     | –                 | –                 |                                                                                                                                                    |
| instr.                   | <i>asmábhiḥ</i>                  | ?                 | –                 | –                 |                                                                                                                                                    |
| lok.                     | <i>asmé,</i><br><i>asmāsu</i>    | <i>yuṣmé</i>      | –                 | –                 |                                                                                                                                                    |

## det vediske verbalsystem

### det indoeuropæiske grundlag

- forholdet mellem det græsk-indoiranske system og det anatolske system er ikke afklaret – de indoeuropæiske rekonstruktioner her er traditionelle, dvs. græsk-indoiranske; jf. Hoffmann 1970/1976 og Rix 1977 (som tilhører den græsk-indoiranske fløj)
  - Hoffmann, Karl. 1970. Das Kategoriensystem des indogermanischen Verbums. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 28. 19–41. (Hoffmann 1975–1976: 523–540.)
  - Rix, Helmut. 1977. Das keltische Verbalsystem auf dem Hintergrund des indo-iranisch-griechischen Rekonstruktionsmodells. In Karl Horst Schmidt (ed.), *Indogermanisch und Keltisch: Kolloquium der Indogermanischen Gesellschaft am 16. und 17. Februar 1976 in Bonn*, 132–158. Wiesbaden: Reichert.
- visse forskere – Meillet, Watkins, Leidenskolen – ansætter to forskellige endelsessæt for atematiske og tematiske verber i de aktive primærendelser; de atematiske og tematiske sekundærendelser antages dog at være ens (bortset fra temavokalen)
- denne ide afvises af de fleste andre; se fx Cowgill 1985 (som tilhører den traditionelle fløj)
  - Cowgill, Warren. 1985. The personal endings of thematic verbs in Indo-European. In Bernfried Schlerath & Veronica Rittner (eds.), *Grammatische Kategorien, Funktion und Geschichte. Akten der VII. Fachtagung der Indogermanischen Gesellschaft, Berlin, 20.–25. Februar 1983*, 99–108. Wiesbaden: Reichert. (Klein 2006: 69–76.)
- i grundsproget (i hvert fald restindoeuropæisk) bøjes finitte verber i følgende kategorier:
  - aspekt: imperfektiv (»præsens«), perfektiv (»aorist«), resultativ (»perfektum«)
  - tempus-modus: præsens, præteritum, injunktiv, imperativ, konjunktiv, optativ
  - diatese: aktiv, medium
  - person-numerus: 1. sg., 2. sg., 3. sg., 1. du., 2. du., 3. du., 1. pl., 2. pl., 3. pl.

### aspekt og tempus i vedisk

- for en grundig behandling se Dahl 2010; for en hurtig oversigt se Kiparsky 1998, §1
  - Eystein Dahl. 2010. *Time, tense and aspect in early Vedic grammar: Exploring inflectional semantics in the Rigveda* (Brill's Studies in Indo-European Languages & Linguistics 5). Leiden & Boston: Brill.
  - Paul Kiparsky. 1998. Aspect and event structure in Vedic. *Yearbook of South Asian Languages and Linguistics* 1. 29–62. (link via Rex)
- i infinitte og modale former betegner »aorist« perfektivt aspekt, mens »præsens« betegner imperfektivt aspekt

- **aorist indikativ:** betegner aktuel fortid og fjernere fortid
- **imperfektum indikativ:** betegner fjern (historisk) fortid
- **perfektum indikativ:** en handling der er afsluttet i nutiden
- senere bruges imperfektum og perfektum om fjern fortid; perfektum bruges om begivenheder som fortælleren ikke selv har set
- i klassisk sanskrit er aoristen næsten forsvundet

### aktive primærendelser

|       | ved.<br>atem.  | tem.                               | ie.                                                        | bemærkninger                                                                                                           |
|-------|----------------|------------------------------------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| sg. 1 | <i>ásmi</i>    | <i>bhárāmi</i>                     | atem. <i>*-mi</i> ; tem. <i>*-oh</i>                       | uriir. <i>*-ā</i> bevaret i oldav. <i>spasiīā</i> ; ie. <i>*-oh</i> , ikke <i>*-ō</i> , antydes af akut lit. <i>-ù</i> |
|       | 2 <i>ási</i>   | <i>bhárasi</i>                     | <i>*(e)si</i>                                              |                                                                                                                        |
|       | 3 <i>ásti</i>  | <i>bhárati</i>                     | <i>*(e)ti</i>                                              |                                                                                                                        |
| du. 1 | <i>sváh</i>    | <i>bhárāvaḥ</i>                    | <i>*(o)ue/os</i>                                           | jf. oldav. <i>usuuahī</i> , med sekundær primærpartikel <i>*-i</i> for <i>*h</i> , se under 3. pl.                     |
|       | 2 <i>stháh</i> | <i>bhárathaḥ</i>                   | <i>*(e)th<sub>1</sub>es</i>                                | oksl. har <i>-te</i> (og <i>-ta</i> )                                                                                  |
|       | 3 <i>stáh</i>  | <i>bhárataḥ</i>                    | <i>*(e)tes</i>                                             | jf. lat. <i>-mus</i> , got. <i>bairam</i> , oksl. <i>-mъ</i>                                                           |
| pl. 1 | <i>smáh</i>    | <i>bhárāmaḥ</i> ,<br><i>-āmasi</i> | <i>*(o)mos</i>                                             | rekonstruktionen med <i>*h</i> , kan måske forklare den indoiranske aspiration                                         |
|       | 2 <i>sthá</i>  | <i>bháratha</i>                    | <i>*(e)th<sub>1</sub>e</i>                                 |                                                                                                                        |
|       | 3 <i>sánti</i> | <i>bháranti</i>                    | atem. <i>*-énti</i> , <i>*-ṅti</i> ;<br>tem. <i>*-onti</i> |                                                                                                                        |

### aktive sekundærendelser

|       | ved.<br>atem.     | tem.             | ie.                        | bemærkninger |
|-------|-------------------|------------------|----------------------------|--------------|
| sg. 1 | <i>ásam</i>       | <i>ábharam</i>   | <i>*(o)m</i>               |              |
|       | 2 <i>ás, ásīḥ</i> | <i>ábharah</i>   | <i>*(e)s</i>               |              |
|       | 3 <i>ás, ásīt</i> | <i>ábharat</i>   | <i>*(e)d</i>               |              |
| du. 1 | <i>ásva</i>       | <i>ábharāva</i>  | <i>*(o)ue</i>              |              |
|       | 2 <i>ástam</i>    | <i>ábharatam</i> | <i>*(e)tom</i>             |              |
|       | 3 <i>ástām</i>    | <i>ábharatām</i> | <i>*(e)ta<sub>2</sub>m</i> |              |
| pl. 1 | <i>ásma</i>       | <i>ábharāma</i>  | <i>*(o)me</i>              |              |
|       | 2 <i>ásta</i>     | <i>ábharata</i>  | <i>*(e)te</i>              |              |
|       | 3 <i>ásan</i>     | <i>ábharan</i>   | <i>*(o)nd</i>              |              |

### mediale primærendelser

|       | ved.                |                   | ie. (JER)                           | bemærkninger                                |
|-------|---------------------|-------------------|-------------------------------------|---------------------------------------------|
|       | atem.               | tem.              |                                     |                                             |
| sg. 1 | <i>bruvé</i>        | <i>bháre</i>      | tem. $*-a-h_2-i$ ; atem. $*-h_2á-i$ | Ring: atem. $*-h_2é-r$                      |
| 2     | <i>brūṣé</i>        | <i>bhárase</i>    | $*-(e)soḷ$                          | Ring: $*-th_2é-r$                           |
| 3     | <i>bruvé, bruté</i> | <i>bhárate</i>    | $*-(e)(t)or$                        | $*-(e)tor$ skiftet ud med $*-(e)toḷ$ i ved. |
| du. 1 | <i>(bruváhe)</i>    | <i>bhárávahe</i>  | $*-(o)ḡosd^h h_2$                   |                                             |
| 2     | <i>bruvāthe</i>     | <i>(bhárethe)</i> | $*-(oḷ)th_1...$                     |                                             |
| 3     | <i>bruvāte</i>      | <i>bhárete</i>    | $*-(oḷ)tor$                         |                                             |
| pl. 1 | <i>brūmáhe</i>      | <i>bhárámahe</i>  | $*-(o)mosd^h h_2$                   |                                             |
| 2     | <i>brūdhve</i>      | <i>bháradhve</i>  | $*-(e)sd^h ḡe$                      |                                             |
| 3     | <i>bruváte</i>      | <i>bhárate</i>    | $*-(o)ntor$                         |                                             |

### mediale sekundærendelser

|       | ved.              |                    | ie. (JER)                                   | bemærkninger                                   |
|-------|-------------------|--------------------|---------------------------------------------|------------------------------------------------|
|       | atem.             | tem.               |                                             |                                                |
| sg. 1 | <i>ábruvi</i>     | <i>ábhare</i>      | tem. $*-a-h_2$ ; atem. $*-h_2a$             | den atem. endelse udskiftes med $*-h_2$ i ved. |
| 2     | <i>ábrūthāḥ</i>   | <i>ábharathāḥ</i>  | $*-(e)th_2ēs$                               |                                                |
| 3     | <i>ábrūta</i>     | <i>ábharata</i>    | $*-(e)to$                                   |                                                |
| du. 1 | <i>ábrūvahi</i>   | <i>ábharāvahi</i>  | $*-(o)ḡed^h h_2$                            |                                                |
| 2     | <i>ábruvāthām</i> | <i>ábharethām</i>  | atem. $*-oh_3th_1-$ ;<br>tem. $*-(oḷ)th_1-$ |                                                |
| 3     | <i>ábruvātām</i>  | <i>ábharetām</i>   | atem. $*-oh_3t-$ ;<br>tem. $*-(oḷ)t-$       |                                                |
| pl. 1 | <i>ábrūmahi</i>   | <i>ábharāmahi</i>  | $*-(o)med^h h_2$                            |                                                |
| 2     | <i>ábrūdhvām</i>  | <i>ábharadhvam</i> | $*-(e)d^h ḡom$                              | (hvorfor ikke temavok. $*o?$ )                 |
| 3     | <i>ábruvata</i>   | <i>ábharan</i>     | $*-(o)nto$                                  |                                                |

## endelserne i perfektum

|       | ved.             | ie.                                                   | bemærkninger                                                                                                  |
|-------|------------------|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| sg. 1 | <i>cakára</i>    | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ór-h <sub>2</sub> a  | ingen Brugmannsk forlængelse af *o i lukket stavelse                                                          |
| 2     | <i>cakártha</i>  | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ór-th <sub>2</sub> a |                                                                                                               |
| 3     | <i>cakára</i>    | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ór-e                 | Brugmannsk forlængelse af *o i åben stavelse                                                                  |
| du. 1 | <i>cakṛvá</i>    | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-úé                 |                                                                                                               |
| 2     | <i>cakráthur</i> | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-...                |                                                                                                               |
| 3     | <i>cakrátur</i>  | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-...                | jf. oldav. -atar <sup>a</sup>                                                                                 |
| pl. 1 | <i>cakṛmá</i>    | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-mé                 |                                                                                                               |
| 2     | <i>cakrá</i>     | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-é                  |                                                                                                               |
| 3     | <i>cakrúr</i>    | *k <sup>w</sup> e-k <sup>w</sup> ṛ-í(s)               | av. har normalt -ar <sup>a</sup> ; en enkelt gang optræder <i>cikōit-arāš</i> ; Ringe: *-ér (< førie. *-ér-s) |